

Janko Bohak

Uvodne misli k prevodu teksta Irvina Yaloma in Roberta Brenta Pozabiti za pol stoletja

Some introductory thoughts about Irvin Yalom's and Robert Brent's I am Calling the Police

Ne vem, če je kateri psihoterapevt oziroma psihiater tvegati in zmogel tako globoko kot Yalom pogledati vase in razkriti svojo dušo v strokovnih spisih, ki so mu vedno bolj preraščali v literarne uspešnice, s katerimi je pritegnil in obogatil ne le svoje poklicne kolege skoraj vseh kontinentov, marveč tudi najširše kroge bralcev s tem, ko nam je v obliki zgodb nazorno pripovedoval, kaj je psihoterapija, kako deluje in kako ne deluje. Najbolj zgoščeno o tem pripoveduje v svoji osebni in strokovni biografiji *Kako sem postal, kar sem*¹ (angl. *Becoming myself*).

A človek je nikdar do konca prebrana knjiga. Za nekatere tako nezanimiva, da je najraje ne bi nikdar odprli, če bi se s tem strinjalo tudi njihovo nezavedno, ki jih z morečimi pa tudi z manj neprijetnimi sanjami opozarja, da večji del njih ostaja nedostopen njihovem zavestnemu življenju. Sčasoma lahko v zrelih ali poznih letih koga pritegne, da začne prisluškovati vsebinam, ki prihajajo iz globljih plasti kot pa zadeve vsakdanjega življenja. Če se človek motivira za meditacijo ali psihoterapijo, pa mu ta praksa postane odlična priložnost za opazovanje in prisluškovanje sebi ter posledično za soočenje z lastnim nezavednim.

Pa tudi ljudje, ki to prakso vadijo desetletja in morda celo učijo druge, ne izpraznijo vsega rezervoarja lastnega nezavednega. Tudi do osemdesetega leta ne. Zlasti če gre za izrinjene travmatične vsebine najzgodnejših življenjskih obdobij. Da jih izrinejo v najgloblje kotičke nezavednega, je edina tehnika preživetja za otroka in mladostnika, pa tudi za večino odraslih. S tem pa so prikrajšani za pomembne, nezaveščene in s tem neizživete dele sebe, zaradi česar ne morejo skladno zoreti in sebe razumeti, zakaj se jim mnoge stvari v življenju dogajajo, ali se vanje vedno znova zapletajo kljub najboljšim namenom, da jih ne bodo več ponovili.

Tako sem se čudil Yalomu, koliko radovednosti in empatije je imel za druge, za razumevanje njihovih sedanjih težav in stisk, medtem ko je staršem štel v dobro v glavnem le to, da sta iz revščine vzhodnoevropske dežele prišla brez vsakršnega znanja angleščine v Ameriko in se še pravočasno umaknila za Jude še posebej smrtonosnemu pohodu nacizma. Pove, da je bil njegov odnos z mamo vse življenje odprta rana in o njej spregovori v zgodbi: »Tisti večer, ko se je oče zvijal v bolečinah, se je več kot enkrat zadrta name: 'Ti – ti si ga ubil!' Dala mi je vedeti, da sem jaz s svojo neposlušnostjo, nespoštljivostjo in motenjem gospodinjstva – z vsem po vrsti – v celoti odgovoren za to katastrofo.« V zrelih letih je uvidel, kako malo zadovoljstva ji je nudil ter do nje šele takrat začutil hvaležnost in skušal postati prijaznejši sin. Niso pa ga zanimali sorodniki, ki so, kot šest milijonov Judov, končali v nacističnih taboriščih, niti kako sta ta čas doživljala starša. Tega časa se v svojih spominih ne dotika, ali le bežno.

Soočenje s tem časom pa mu je omogočilo slavlje ob petdesetletnici zaključka študija medicine. Nekdanji študijski prijatelj, prav tako judovske provenience, ga je po slavlju prosil za pogovor, ko očitno ni več zmogel teže bremena, ki ga je od najstniških let nosil v sebi, ne da bi ga lahko z nekom podelil: »Čeprav sva izbrala različni specializaciji, on srčno kirurgijo, jaz pa zdravljenje zlomljenih src s pogovorom, se je med nama ustvarila tesna vez in vedela sva, da je doživljenjska.«² Yalom lapidarno povzame vso globino njune doživljenjske vezi.

Ko se je prijatelj upokojil, je zapadel v globoko depresijo, v skladu z znanim rekom: ko je oder prazen, demoni začnejo svoj ples – zaradi česar toliko ljudi beži od samih sebe v nenehne aktivnosti, najbistrejši umi pa v ustvarjalne dejavnosti – do izgorelosti, bolezni, včasih celo nenadne smrti. S slednjimi se je tudi njegov prijatelj rešil iz depresije, še naprej je pošiljal svoje prihranke dobrodelnim organizacijam, povezanim s holokavstom in svoje, vedno nove strokovne dosežke delil z domačimi in tujimi strokovnjaki srčne kirurgije tudi zato, da si je s tem blažil občutke krivde zaradi sonarodnjakov, ki jih v Budimpešti med drugo svetovno vojno, ob vsem svojem angažmaju, ni mogel rešiti smrti. Kako se je na svojih strokovnih poteh nezavedno izpostavljaval nevarnim situacijam, ki so zanj bile bolj varne od zares varnih, in kako je ob tem, ko je držal v roki utripajoče človeško srce, začutil vso polnost, lepoto in bogastvo življenja, ki ga ni mogel živeti zunaj operacijske sobe, je Yalom izvedel in opisal v pogovoru, ki je pred vami. Tudi o tem, kako je s tem darom izpovedi obogatil njega samega ter poglobil njuno dolgoletno prijateljstvo.

1 Yalom, I. D. (2018). *Kako sem postal, kar sem*. Ljubljana: UMco.

2 Yalom, I. D., Brent, L. R. (2011). *I'm Calling the Police*. New York: Basic Books.